

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Presidència
Direcció de Serveis de la Presidència
Memòria Democràtica

LA SEGONA REPÚBLICA I EL MUNICIPALISME 1931 1939

EXPOSICIÓ
ITINERANT

INTRODUCCIÓ

L'exposició La Segona República i el municipalisme (1931–1939) presenta els principals canvis polítics, socials, educatius i culturals impulsats durant els anys de la República. També mostra les dificultats i els reptes que va afrontar la ciutadania en aquest període. Després de la Guerra Civil, l'inici de la dictadura franquista va posar fi a aquestes reformes i les persones que havien donat suport a la República van patir greus represàlies. La recuperació dels drets i les llibertats no va arribar fins molts anys després, amb el retorn de la democràcia.

ÀMBITS DE L'EXPOSICIÓ

- Els orígens de la Segona República
- La proclamació de la República
- La Constitució de 1931
- L'Estatut d'Autonomia de Catalunya
- Les dones catalanes durant la Segona República
- El model educatiu de la Segona República
- Construir la ciutat moderna
- Art i cultura durant la Segona República
- La reforma religiosa
- Les reformes i les tensions socials
- El Bienni conservador i els Fets del Sis d'Octubre de 1934
- Guerra, revolució i Fets de Maig de 1937
- Viure sota les bombes
- Derrota i exili

DESCOBRIM LA SEGONA REPÚBLICA

Fitxa educativa per a 4t d'ESO:

OBJECTIUS D'APRENTAGE

- Comprendre la rellevància històrica del període 1931-1939, Segona República i la Guerra Civil
- Reconèixer els principals esdeveniments del període.
- Reflexionar sobre la memòria democràtica i la seva vigència en el present.

TREBALL A L'AULA

Context històric de la Segona República i la Guerra Civil (1931–1939)

- Fi de la primera dictadura del segle XX: règim autoritari instaurat el setembre de 1923 intent de retornar al règim parlamentari previ fonamentat en la Constitució de 1876 amb la "dictablanda". Eleccions municipals del 12 d'abril com a precipitant que portarà a la proclamació de la Segona República.
- Principals esdeveniments de la Segona República: la breu República Catalana i la seva substitució per la Generalitat. El període constituent republicà i l'estatut d'autonomia. Les dones a la república. L'arquitectura, la cultura i l'educació. Les reformes socio-polítiques.
- L'increment de la tensió social: els Fets d'Octubre de 1934. Guerra, revolució i Fets de Maig de 1937. Derrota republicana i exili.

Debat a l'aula:

- Què és una república? Diferències amb una monarquia?
- Quines són les diferències essencials que hi ha entre la Segona República i la monarquia d'Alfons XIII? (*Quadre suggerit que es pot utilitzar buidant algunes caselles*)
-

	Monarquia	República
Cap de l'estat	Hereditari	Electiu
Eleccions	Inicialment sufragi censatari i sufragi universal masculí (a partir de 1890). Partits de quadres i caciquisme.	Sufragi universal, lliure i directe. Pluripartidisme
Drets i llibertats	Estat centralista i en vies d'uniformització cultural. No reconeixien les llengües i cultures minoritàries.	Estat descentralitzat, amb autonomies. Cooficialitat de les llengües minoritàries.

Situació de les dones	Supeditades als homes.	Introducció de la igualtat política entre homes i dones.
-----------------------	------------------------	--

- Consultar la **web de l'exposició**
- Elaboració d'una línia del temps amb les diferents etapes:
 - Dictadura de Primo de Rivera i "Dictablanda" (1923-1931)
 - II República espanyola (1931-1939)
 - Autonomia catalana.
 - Bienni reformista.
 - Bienni conservador.
 - Octubre de 1934.
 - Front Popular.
 - Guerra civil (1936-1939) i exili
 - Revolució.
 - Fets de 1937.
 - Establiment de la dictadura.
 - Exili dels republicans

Joc de rols: Expectatives de 1931

- Els alumnes representen diferents personatges de l'època:
 - camperol
 - obrer
 - mestre
 - dona treballadora
 - empresari
 - polític
- Cada grup discuteix: Quins canvis esperaria aquest personatge de la nova República?
- Activitat de reflexió:
 - Si visquessis l'any 1931, quins tres canvis demanaries al nou govern?
 - Comparació amb reformes reals del període: educació, drets laborals, sufragi femení i autonomia.

Opcional:

- Mapa de llocs de memòria republicana: Localització d'espais de memòria republicana.
 - Mapa mental col·laboratiu: Els alumnes creen un núvol de paraules amb conceptes relacionats amb dictadura, monarquia, república, revolució, guerra civil i exili.
 - Testimoni familiar: Els alumnes pregunten a familiars si saben alguna cosa de la Segona República i la Guerra Civil.
-

Visita a l'exposició: Durada 1h 30min (visita + activitat participativa)

- Ruta guiada amb el professorat o es pot demanar als comissaris de l'exposició.
 - Contacte: Pau Vinyes i Roig: vinyesroig@gmail.com

Cerca d'alguna imatge o text a cada plafó. Joc tipus gimcana

Activitats posteriors a la visita

Debat final:

- Què hem après?
- Quines són les principals diferències entre monarquia i república?
- Quines són les principals diferències entre dictadura i democràcia?
- Quines són les principals diferències entre un sistema polític centralista i culturalment uniformitzador i una altre basat en la descentralització política i respecte per les cultures minoritàries?
- Quina importància va tenir la Segona República per:
 - L'educació
 - Les ciutats
 - La cultura
 - Els drets de les dones
 - La religió
 - Les reivindicacions socials
- Quines conseqüències va tenir Guerra Civil?
- Quines conseqüències va tenir l'exili?
- Diari de memòria: Cada alumne escriu una entrada breu del que considera més rellevant de l'exposició.

Opcional:

- **Reportatge històric:** simulació d'un encàrrec periodístic: els alumnes redacten un reportatge sobre un dels principals esdeveniments del període tractat. Inclou recerca, entrevistes i presentació oral.
 - **Exposició "Memòria viva":** creació d'una mostra amb textos, dibuixos, vídeos i documents que expliquin el que han après.
 - **Projecte:** República vs Dictadura
 - Treball en grup: els alumnes investiguen com funciona una democràcia i com funciona una dictadura.
 - Han de preparar una presentació breu explicant:
 - drets dels ciutadans
 - llibertat d'expressió
 - participació política
 - educació i cultura
 - **Podcast històric:** Enregistrament un podcast de 3–5 minuts com si fossim periodistes de l'època explicant un esdeveniment del període.
-

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Presidència
Direcció de Serveis de la Presidència
Memòria Democràtica

Competències treballades:

Competència social i ciutadana
Competència comunicativa
Competència digital (ús de vídeos, podcast, núvol de paraules)
Competència artística i cultural